СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ЛИПНЯ 1950. — No. 151. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 1, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВОДНЕВА БОМБА МОЖЕ БУТИ ГОТОВА ЗА РІК

Сан Франсіско, 29 червня. — У промові на зібранні місцевої торговельної палати сказав Вилйєм Л. Лоренс, що Злучені Держави можуть виробити водневу бомбу впродовж року. Коли йдеться про Росію, то вона не є в цій справі безпосередньою загрозою. Давніше панував погляд, що треба три роки часу на вироблення водневої бомби, однаке тому, що Америка має всі потрібні дані, цей час можна скоротити на дві третині. Америка має перевагу над Росією у продукції водневої бомби тому, що в теперішньому часі вона є в посіданні значного припасу атомових бомб, яких можна вжити як „язичка" при виробі водневих бомб, а теж і має готові прилади, казав Лоренс. Теперішні атомові бомби є поправленим продуктом в порівнянні з того роду бомбами, що їх скинено на Гірошіму й Наґасакі.

Вилйєм Л. Лоренс це науковий звітник щоденника Ню Йорк Таймс. Видавництво газети дало йому свого часу відпустку, щоб він міг брати участь у виробі першої атомової бомби в Лос Аламос, у стейті Ню Мексик. Він описав майстерно свої помічення з вибуху пробної бомби в згаданій робітні. За знаменитий репортаж він дістав журналістичну нагороду Нобеля. Він теж брав участь в досвідах з атомовою бомбою на Бікіні. Лоренс каже, що Росія має тільки кілька готових атомових бомб під теперішню пору.

ПРИЗНАЧУЮТЬ СТО МІЛЬЙОНІВ ДЛЯ КОРЕЇ

Сенатська комісія приділів вирішила зменшити приділ на відбудову Европи на $208,000,000, а за те признала $100,000,000 на економічну допомогу для Кореї.

СЕНАТ ЗА 70-ГРУПОВУ ПОВІТРЯНУ СИЛУ

Вашинґтон, 29 червня.— Сенат Ухвалив і передав до палати репрезентантів компромісовий законопроєкт з уповажненням розбудувати повітряну фльоту з 70 груп і втримувати армію з 837,000 вояків. Теперішній стан армії виносить 592,000 вояків, а в повітряних силах є 410,000 людей. Законопроєкт про розбудову повітряних сил складений був на спільній конференції конґресових палат. Президент не домагається фондів на підвищення теперішнього числа 48 летунських частин.

ПЕҐЛЕР ЗА КАРУ СМЕРТИ ДЛЯ КОМУНІСТІВ

Ню Йорк. — Вестбрук Пеґлер, постійний дописувач до газет видавництва Герста, вийшов з домаганням заведення кари смерти на комуністів у Злучених Державах. Він каже, що комуністи це змовники з чужинною потугою, щоб вона пішла війною проти Злучених Держав. В такій війні чужа держава повбиває тільки американців, кільки їй захочеться. Комуністи ждутя на те, щоб помогти їй вбивати американців і знищити теперішню владу. Після того прийде режим, який буде вбивати наліво й направо. Тому треба ставити комуністів під суд, як зрадників — пише Пеґлер.

РЕШТА ПЕРЕДОВЦІВ З ГОЛИВУДУ ПІД КЛЮЧЕМ

Вашинґтон. — Дальших вісім передових осіб з фільмової продукції в Голивуді дістали присуд за непослух Конґресові, а шість з них пішли негайно до тюрми. між ними є Едворд Дмитрик, Алберт Малц, Семюел Орніц, Алва Бессі, Рінґ Ларднер, Лестер Кол, Адріян Скот, Герман Біберман. Тюрма одних буде тривати 6 місяців, інших цілий рік. Дмитрик дістав 6 місяців.

ДОЛЛЕС УЧАСНИКОМ КОНФЕРЕНЦІЇ В БІЛОМУ ДОМІ

Вашинґтон. — Президент Труман відбув чергову конференції зі своїми військовими й дипломатичними дорадниками в Білому Домі. Серед учасників конференції були: Голови генеральних штабів, секретар оборони Джансон, голова Ради Ресурсів В. Стюарт Саймінґтон, секретар стейту Ачесон і дорадник департаменту стейту Джан Фостер Доллес, який щойно приїхав з Кореї й Японії.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ЗНИЖКУ В ПОДАТКАХ

Вашинґтон. — Палата репрезентантів ухвалила законопроєкт для зменшення на білйон долярів податків від продажу і люксусу. Цей податок був заведений підчас війни і був дошкульний особливо при продажу театральних квиткі. Втрати, які потерпить федеральний скарб з такої знижки, будуть вирівняні підвишкою податків від великих підприємств (корпорацій).

СЕНАТОРИ НЕ ЗАТВЕРДИЛИ ПАЙКА

Сенатори, які засідають в Конґресовій Комісії Атомової Енерґії рішили голосами 5 проти 4 не признати головою урядової Комісії Атомової Енерґії Сомнера Пайка, без подання причин. Імя Пайка було подане президентом до затвердження на становище предсідника на місце Давида Ліліентала.

РОЗГЛЯДАЮТЬ ПРИРОДНІ БАГАТСТВА СХІДНИХ СТЕЙТІВ

Сенатська підкомісія прилюдних робіт робить провірку природних багатств стейту Ню Йорк і східних стейтів. Досліди над цими багатствами переводить урядова комісія з осьми осіб, назначена президентом. Є це частина пляну обчислення всіх природних ресурсів Злучених Держав для законодатних цілей.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ Є У ВІЙНІ

ТІЛЬКИ ВИКОНУЮТЬ ПОЛІЦІЙНУ СЛУЖБИ ПРОТИ БАНДИТСЬКОГО НАПАДУ

Таку заяву склав президент Труман на пресовій конференції.

Вашинґтон, 29 червня. — На першій пресовій конференції після зарядження для спинення комуністичної аґресії проти Південної Кореї през. Труман заявив, що Злучені Держави не є у війні. Він зясував участь Америки в боях в Південній Кореї як поліцийну службу проти бандитського нападу. Він вірить, що республіка Кореї вийде ціло з цієї інтервенції. Участь повітряних і морських сил Злучених Держав у поборюванні Північної Кореї є корисна для миру і цей крок має підтримку Обєднаних Держав — сказав президен. Він рішуче відмовився виявляти якінебудь стратеґічні подробиці, теж не відповів нічого на запит, чи американська сухопутна армія візьме участь у боях, ані не відповів чи буде вжита атомова бомба.

Труман виявив, що дістав 1,200 телеграм з признанням за рішучий виступ у Кореї. На запит, чи Дін Ачесон зрезиґнує зі свого становища як секретар стейту, як цього домагається сен. Тефт, президент відповів, що думка Тефта не є бажана.

СЕНАТОР ЗА ПОХІД ПОЗА ПІВНІЧНУ ЛІНІЮ КОРЕЇ

Сенатор Брайен МкМагон сказав у промові в сенаті, що Америка повинна підтримати військо Південної Кореї у поході поза лінію, яка відділює південну Корею від Північної, якщо зайшла б потреба нагло покінчити бої. Провідники уряду досі стояли на становищі, що треба тільки прогнати північно-корейських наїздників з території Південної Кореї. Сенатор теж вийшов з домаганням, щоб уряд ЗДА виготовив лісту тих сил, що є відповідальні за поламання миру в Кореї. Ліста була б підставою до обвинувачення проти воєнних злочинців перед Обєднаними Державами.

АҐРЕСІЯ В КОРЕЇ ЦЕ „ВИЗОВ" — АЧЕСОН.

Секретар Ачесон назвав напад на Південну Корею „простим визовом" для Обєднаних Держав. Цю характеристику подав Ачесон у промові на конвенції Американської Ліґи Газетярів. Він ствердив, що військова участь Америки в Кореї відбувається за одобренням О. Д.

ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ДОМУ В ТОРОНТІ

У днях 16, 17 й 18 червня відбулися в Торонті урочистості в звязку з відкриттям нового Національного Дому при вул. Каледж. Врочистості почалися в пятницю ввечорі посвячення нової станиці українського життя, довершеним єп. Ізидором Борецьким в асисті духовництва. Після цієї церемонії відбувся в горішній залі обід при співучасти Владики і провідних громадян з Торонта й інших громад та представників канадського уряду та парляменту. Товстмастром був В. Гірняк. Другого і третього дня вечером були концерти, в яких брали участь співаки: д-р Тисяк, Боян Болехівський, пані Боднар, М. Сушко і струнна орхестра з Вест Торонто. („Новий Шлях").

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ „АҐРЕСІЮ"

Гонґ Конґ, 30. червня. — Комуно-китайська пропаганда проголосила сьогодні перше офіціяльне становище свого уряду щодо американського рішення доручити Сьомій Фльоті оборону Формози, називаючи цю постанову „збройною аґресією проти китайської території та тотальним порушенням чартеру Об'єднаних Націй". Заяву в цій справі видав премієр і міністер закордонних справ і її потвердила т. зв. Центральна Рада „Народного Уряду". В заяві сказано, що „Китай ніколи не зрезиґнує з Формози та продовжуватиме боротьбу за „її визволення з пазурів американських аґресорів".

СОВЄТСЬКА АВІЯЦІЯ У ВІЙНІ НА КОРЕЇ

Токіо, 30. червня. — Американські летуни, що брали участь в боях проти комуністичних напасників на Південну Корею, стверджують, що по боці комуністичних військ активно боряться з'єднання совєтської авіяції зі совєтською залогою. В боях беруть участь совєтські літаки типу „Як", а тактика їх боїв і виконання поодиноких боєвих завдань дають американцям підставу твердити, що в цих літаках є теж совєтська залоґа. Цей факт, якщо на нього будуть речові докази, може стати причиною нових міжнародних комплікацій.

ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ ЧЕСЬКУ АМБАСАДУ В ЛОНДОНІ

Лондон, 30. червня. — Вчора невідомі люди обкидали камінням будинок місцевої комуно-чеської амбасади, вибиваючи 6 вікон. Напасники втекли заки наспіла поліція. Чеський уряд передав британському відповідний протест.

МОСКВА ВІДКИНУЛА ПРОПОЗИЦІЮ ПОСЕРЕДНИЦТВА ДЛЯ ЗАМИРЕННЯ КОРЕЇ

Вашинґтон, 30. червня. — Державний департамент повідомляє, що уряд Совєтського Союзу відкинув американську ноту в справі совєтського посередництва для припинення війни в Кореї. У совєтській відповіді, переданій вчора в Москві амбасадорові Кіркові, в додатку стверджується, що відповідальність за війну в Кореї поносить південно-корейський „уряд, війська якого, мовляв, напали на комуністичну північну Корею, спровокувавши війну. Всовєтській ноті рівночасно обвинувачується за війну в Кореї „тих, що піддержували південно-корейський уряд", іншими словами — Злучені держави Америки та практично ввесь вільний світ. Державний департамент тільки проголосив текст совєтської ноти та зміст попередньої американської ноти, не даючи жадних коментарів ані вияснень щодо евентуальної дальшої акції. Назагал, стилізацію совєтської відповіді розцінюється як „поміркований".

„ГОЛОС АМЕРИКИ" СКАЗАВ МАДЯРАМ ПРАВДУ

Відень, 30. червня. — Урядовий „Голос Америки" ще минулого жовтня заповів, що з днем 1-го липня ц. р. в Мадярщині будуть введені нові гроші. У відповідь на це повідомлення, мадяри, включно з комуністами, кинулися до банків та до крамниць, створюючи справжній переполох і малощо не фінансову кризу. Урядова комуно-мадярська преса тоді гостро виступила проти цього повідомлення, називаючи його „брехнею" та заповідаючи репресії проти „маловірів" і „слабодухів", які слухають „Голосу Америки". Але вчора той же уряд таки справді заповів зміну банкнотів з днем 1-го липня. На фотографічних відбитках банкнотів є дата 24-ге жовтня 1949.

МІСТЕРІЯ ВИЇЗДУ РУМУНСЬКОГО ДИПЛОМАТА З РИМУ

Рим, 30. червня. — Бувший комунорумунський уповноважений міністер в Римі, Міґаіл Драгомірешку, який десять днів тому „вибрав волю" та зрезиґнував зі свого посту і просив азилю в Італії, виїхав вчора через Прагу до Румунії, в товаристві чотирьох невідомих, атлетичної будови осібняків та одного агента румунського міністерства закордонних справ. Разом з ним виїхала теж його жінка. В італійському міністерстві закордонних справ стверджують, що Драгомірескy просив візи письменно і як міністерство вимагало його особистого звернення в цій справі, він того не зробив. Тоді візу видано, вручивши її йому до рук, на що він теж не сказав ані слова. Чотири осібняки, в товаристві яких він виїхав, прибули кілька днів тому до Італії на румунські дипломатичні пашпорти.

ПОЛЯКИ АРЕШТУВАЛИ „СВІДКІВ ЄГОВИ" ЯК АМЕРИКАНСЬКИХ ШПИГУНІВ

Варшава, 30. червня. — Комуно-польське міністерство публичної безпеки повідомило про „ліквідацію американської шпигунської сітки в Польщі, яка має свою централю в Брукліні". Міністерство твердить, що виарештовано около 80% всіх членів цеї шпигунської сітки, виясняючи, що вона діяла через організацію „Свідки Єгови". Члени цеї організації мали збирати і передавати американцям інформації про військові і торговельні об'єкти та урядові інституції в Польщі. — Організація „Свідки Єгови" в Польщі має вже свою 50-літню історію і нараховувала около 10,000 членів. В повідомленні вперше офіціяльно видвигнено обвинувачення за шпигунство, називаючи Злучені Держави Америки по імені.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ФРОНТУ В КОРЕЇ ПІСЛЯ ВІДВИДИН ГЕН. М'АРТУРА

ПІВДЕННІ КОРЕЙЦІ ВІДБИЛИ НАЙКРАЩИЙ В КРАЇНІ АЕРОДРОМ КІМПО

Токіо, 30. червня. — Після вчорашніх відвидин американського головнокомандуючого на Далекому Сході, ген. Мек Артура, на корейському фронті, сьогодні вранці тут повідомлено, що південно-корейським збройним силам пощастило припинити початковий похід комуністичних військ в глиб їхньої території та в загальному стабілізувати цілу лінію фронту. Большевицькі війська були найдальше висунені на фронті біля Сеул, після зайняття цього міста, але вчора знову були відкинені дальше на північ, а південно-корейські війська відбили найкращий в країні аеродром Кімпо. Ген. Мек Артур, в товаристві кількох високих старшин свого штабу, відвідав фронт та приглядався артилерійському поєдинкові між корейцями і червоними. Його відвидини на фронті тривали вісім годин, після яких він знову повернувся до своєї квартири в Токіо. Корейці встановили оборонну лінію здовж ріки Ган, на північному березі якої червоні тепер концентрують свої сили. Тепер повторюється, що свої початкові успіхи комуністи завдячують головно танкам, що їх вони мають до розпорядження в більшій кількості, тоді як південні корейці їх цілком не мають, щонайменше досі.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ДЛЯ ІНДОКИТАЮ

Сайґон, Індокитай, 30. червня. — Американський амбасадор в цій країні передав вчора місцевим французьким властям перших вісім американських транспортових літаків — С-47, в рямках пообіцяної Злученими Державами допомоги.

МАСОВА АКЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АВІЯЦІЇ НА ФРОНТІ

Токіо, 30. червня. — Тут повідомлено, що вчора в боях на фронті в Кореї взяла вже вперше масову участь американська авіяція. Поверх 200 літаків, боєвих, ракетових і важких бомбардувальників В-29, громили комуністичні сили на фронті та розбивали їхнє запілля. Досі з певністю знищено 12 ворожих літаків, багато транспортових автомашин і деяку кількість танків. В дію увійшли вже теж з'єднання американської фльоти, що обстрілювали льокалізований на східному побережі південної Кореї большевицький десант. Ці фатки, як теж відвідини ген. МекАртура на фронті сильно піднесли мораль південно-корейських військ.

ІНДІЯ ПРИЛУЧУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ АҐРЕСІЇ В КОРЕЇ

Лейк Соксес, 30. червня. — Індійський премієр Негру поінформував генеральний секретаріят Об'єднаних Націй, що його країна прийняла заклик Ради Безпеки щодо висилки військ до боротьби проти комуністичного аґресора в Південній Кореї. При цій нагоді премієр вважав за відповідне підкреслити, що це в нічому не змінює закордонної політики Індії, яка базується на „невтральности", як щодо західного, так і совєтського таборів. В повідомленні не подано подробиць про кількість і рід збройних сил, що їх Індія рішила вислати в допомогу нападеним корейцям.

ЄДНІСТЬ БРИТАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В КРИЗІ

Лондон, 30. червня. — Криза на Далекому Сході продовжує бути головним предметом уваги британського уряду, що вчора в цій справі знову відбув три-годинні наради. Після полудня домініяльні високі комісарі були запрошені на засідання парляменту, на якому обговорювано напрямні спільної політики всіх країн британської спільноти народів. — Загально вважається, що після поставлення до американського розпорядження британської фльоти на японських водах, Британія вже не має в пляні висилати до боротьби за Корею будь-які інші військові частини.

БЕЛЬГІЯ ПРИЛУЧУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ

Брюссель, 30. червня. — Бельгійський міністер закордонних справ, Поль ван Зееланд, поінформував вчора парлямент про зв'язані з Кореєю міжнародні події, висловлюючи обурення зприводу комуністичної аґресії. Він заявив, що теж Бельгія „виконає свої міжнародні зобов'язання", визначені чартером ОН.

ВІНОК В ЧЕСТЬ СОВЄТСЬКИХ ЖЕРТВ ПЕРЕД СОВЄТСЬКИМ ПАМ'ЯТНИКОМ

Берлін, 30. червня. — Тут трапилася вчора подія, що стала головною сензацією в місті: До пам'ятника совєтським героям в Тірґартені, біля якого стоїть почесна совєтська сторожа, під'їхала і зупинилася таксівка, з неї вийшло двох чоловіків та жінка і дбайливо зложили перед пам'ятником великий вінок свіжих лелій і білих рож. Сторожа віддала честь, не звертаючи уваги на напис на широких червоних лентах. Тільки, як опісля прохожі почали зі здивуванням і перестрахом зглядатися, совєтська сторожа ствердила, що напис на лентах звучав: „Жертвам совєтських концентраційних таборів".

ЧЕРГОВА ПРОТИ-АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В СОВ. БЕРЛІНІ

Берлін, 30. червня. — Большевики в своєму секторі Берліна влаштували вчора чергову проти-американську демонстрацію, цим разом у зв'язку з Кореєю. На демонстрації, на яку зігнано около 40,000 осіб, виступали члени маріонеткового совєтсько-німецького уряду, тавруючи американську „аґресію".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число в понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВА СВІТИ

Війна в Кореї дає Америці змогу спостерігати, по чім хто в світі боці, хто кого потребує й хто на кого надіється. Ця війна є на ділі льокальним зударом двох великих світів. Репрезентантом одного світу є Москва, а другого Вашинґтон. Ті два світи поділили в 1945 році Корею на дві частини. Це була велика помилка демократичних потуг, а головно Злучених Держав. Поділ був уступкою кремлівському тоталітаризмові й московському імперіялізмові, з великою шкодою для самої Кореї та її населення, як теж і для американських інтересів на Пацифіку. Тепер маємо наслідки цього угодовства: совєтську аґресію в Кореї та війну. Подібне може статись — скорше чи пізніше —теж і на европейському терені й то мабуть там, де американські переможні війська, розгромивши німців, мусіли на приказ Вашинґтону ждати, щоб надійшли совєтські армії та ввійшли в ці країни як переможці й визвольники. Ніхто з американців цього собі не бажає, але по випадку з Кореєю зачинають уже в Америці голосно думати й про таку грізну евентуальність.

Президент Труман та американський уряд, рятуючи мир, виконують тільки зарядження Ради Безпеки Обєднаних Держав та поступають згідно з Чартером цеї міжнародної установи, коли дають Південній Кореї мілітарну допомогу. Війни Америка не виповіла. Тому Совєти мають усю можливість воєнний конфлікт в Кореї зліквідувати. Такого навіть надіються в Америці. Проте, навчені досвідом, роздумують і над такою евентуальністю, що конфлікт у Кореї може стати для Америки тим, чим був японський напад на Перл Гарбор, себто, що навіть і він може втягнути країну в нову світову війну. Може втягнути Злучені Держави у війну теж Формоза, яку рішено боронити, а яка є частиною Китаю. Коли б комуністичний Китай рішився наступати на Формозу, як це є упляноване, то теж і тут мусіли б станути проти себе на полі бою — Америка і Совєти. Це вже було б початком нової світової війни, яка — як постійно заповідають — зачнеться в Азії.

Не кажемо, що якраз так станеться, а тільки зазначуємо, як багато є сьогодні в світі вибухових пунктів. На Кореї чи Формозі, в Азії чи Европі, скорше чи пізніше, мусить прийти до зудару з комуністичною аґресією у світі та з московським імперіялізмом. Америка того зудару боїться не тому, що вона слаба, але тому, що не хоче нового проливу крови і нової воєнної руїни. Проте, коли президент Труман рішився цілком несподівано не тільки на оборону Кореї, але навіть Формози, яка може спричинити нову світову війну, американський нарід — поминаючи комуністів — станув солідарно по його боці, неначе відчуваючи, що рішення президента може стати одним з найважніших, які колибудь доводилось повзяти будь-якому іншому американському президентові. Усюди де тільки живуть вільні люди і де тільки є свобода слова піднялись за це голоси загального признання для Трумана та американського народу за їхню тверду поставу і рішучий спротив „цинічній, брутальній та неспровокованій аґресії". Друга частина світу, яка є під диктатом Москви назвала Злучені Держави аґресором і повторила враз з комуністами усіх країн тільки таку інтерпретацію подій у Кореї, яку проголосив Кремль. Як бачимо, два різні світи і дві різні інтерпретації. Один світ змагає до волі й справедливого миру, а другий нападає, гнобить і ширить анархію. Через такі різниці годі було дійти до згоди з Гітлером. Через те саме нема і не буде згоди з Сталіном.

Імперіялізм „русского православія"

У часах, коли в країнах Західної культури постійно йдуть змагання до релігійної толеранції і до обєднання діяльности християнських церковних організацій, серед членів „Русского Православного Католического Общества Взаимопомощи в Соединенных Штатах С. Америки" ведеться посилена агітація ненависти до християнських віровизнань, які не йдуть по лінії російської державности. Речником такої релігійної ненависти являється тижневик „Світ", видаваний згаданим обществом у Вилксбері, в стейті Пенсилвенія. Його найновіше число переповнене статтями, які вказують на традиційну ненависть цієї газети до українства і до церкви, яку український нарід вважає за свою, без огляду на догматичні різниці.

У вступній статті газети розправляється редакція з напрямком серед — як пише — „українців - автокефалістів і самостійників". Згадуючи про зібрання Всеукраїнської Церковної Ради з грудня 1926 р., редакція намагається представити цей збір як погорди гідний тому, що на зібранні митрополит Василь Липківський згодився на висвячення одного кандидата на священика в Західній Европі старокатолицьким епископом.

Більше місця присвячує редакція українській Греко-Католицькій Церкві, яку вважає заборолом сепаратизму „Галицької, Лемківської, Карпатської і Пряшевської Руси". Автор статті в „Світі" пише, що цю „Русь" намагаються знищити такі вороги, як „українці" й „большевики", що одначе не перешкаджає йому в дальшій частині статті представляти большевиків як „визволителів русского народу", коли пише про знищення ними Української Католицької Церкви на Західній і Карпатській Україні.

„Без огляду на те, яким способом наш русскій народ визволився з панської 350-річної неволі, **це діло є добре, справедливе, і головно, Богу та Православній Церкві миле"** — підчеркує самий автор чи редакція, коли пише про цей міжнародний злочин звісного тепер народовбивства з релігійних мотивів. Щоб ще більше похвалити цей комуністичний „подвиг", пише автор буквально таке: „А це дійсно величаве-історичне, бо до прадідного православія вернулися не сотні, а мільйони русских християн", яких автор нараховує на 4,000,000 душ.

У розумінні автора статті це не знищення релігії, ані поневолення церкви, тільки поворот до „Русского Православія'.' Він навіть не вагається піддати думку, щоб в Америці „зліквідувати уніятство прадідним православієм", не зважаючи на те, що число тутешніх „русских православних" є без порівняння менше ніж число уніятів. Автор статті згадує, що „при Русскім Православію" (з 1891 р.) є „карпаторосів" 92,000, „галичан-лемків" 96,000, „галичан-буковинців" 32,000, а „при папській унії галицько-русских людей, в найбільшій частині зукраїнщених при помочі папства й уніятської церкви" є 550,000 душ.

Не зважаючи на таке чисельне відношення визнавців „Русского Православія" до „зукраїнщених русских людей", автор мабуть думає, що в Америці це піде так гладко, як пішло в Західній Україні під Советами. Для цієї цілі наводить „Світ" заохоту, яку дає „знаменитий професор" Димитрій Николаевич Вергун, який перебуває тепер в Злучених Державах, а який в таких коротких словах вилив свої почування з нагоди навернення галицько-русского мільйонового уніятського народу на рідне Православіє: „Карпатороссы, закріпіть волю!".

Щоб ще дальше доказати, яка це „воля", автор статті в „Світі" пригадує, як то було з „наверненням" галичан. Отже згадує нещасного Гавріїла Костельника, який „на Йордан в 1946 р. уладив у Львові Водохрищі, а за якими прийшов собор уніятського духовенства Галичини', і каже, що той собор проголосив „відреченя унії і возсоединеніє з православною церквою" 8-10 вересня, 1946.

Наївний автор хоче ще іншими аргументами переконати про таку легку можливість теж „зречення й возсоединенія" в Америці тим, що цілий український нарід представляє як штучну видумку, пишучи дослівно:

„Галичани, як і лемки, говорять малорусским нарічям. Одначе більша частина галичан, за пропагандою австрійського уряду, при допомозі проф. Грушевського і митрополита уніятського гр. Шептицького були перекабачені на українців".

Автор статті і редакція „Світа" виходять зі засади, що „коли собака привикне бігти за возом, то побіжить і за саньми". Як колишнє „Руское Православіє" вірно служило в Америці політиці білих царів щодо нищення України, так тепер служить червоним російським імперіялістам і хотіло б помогти їм нищити Українську Церкву та „український сепаратизм" навіть на вільній американській землі.

ЛЕКЦІЯ ДЕМОКРАТІЇ В ДІЇ

Події і рішення останніх днів дали світові знамениту лекцію демократії в дії. В неділю наступив комуністичний напад на Південну Корею. У вівторок вже практично були покладені основи під один суцільний фронт всього демократичного світу проти цеї агресії. Негайно після нападу Рада Безпеки ухвалила ультимат припинити війну. Двадцятьчотири години після того вже була змобілізована світова опінія проти напасника а ще один день пізніше вже були ухвалені санкції.

Подивугідну лекцію демократії в дії дали в цьому випадку Злучені Держави. На леґальному міжнародному тлі, означеному чартером Об'єднаних Націй, величезна моральна, матеріяльна і військова потуга Америки протягом кількох годин вже мобілізувалася проти напасника. Заява президента Трумана про американську збройну допомогу нападеним зірвала на ноги однаково як демократичних так і республіканських членів Конгресу, а губернатор Дюї від Республіканської партії ще зокрема заявив солідарність в цій справі з Демократичною адміністрацією. Подивугідна співпраця виявилася теж між департаментами стейту і оборони. Сенат одноголосно ухвалив продовження поборової служби і нагло зникли всі, здавалося, „глибокі" розбіжності щодо американської політики взагалі, а відносно Далекого Сходу зокрема.

Звичайно, серед усіх тих подій на перше місце висувається заява президента Трумана про збройну допомогу нападеним. Комуністи почали кричати, що президент цим „порушив" Конституцію, бо цього роду рішення вимагають попередньої ухвали Конґресу. В тому то й діло, що Конституція дає виключне право Конґресові рішати про проголошення війни, але уповноважнює адміністрацію робити всі необхідні оборонні заходи. Американська допомога нападеній Південній Кореї не є проголошенням війни, тільки оборонним заходом проти війни.

Розвиток подій без сумніву заскочив усіх і насамперед він мусів счинити переполох на Кремлі. Сталін зі своєю клікою тепер точно малпує та здійснює завойовницьку рецепту свого приятеля і союзника Гітлера. Десять років тому вони оба дружньо кпили собі з демократії та „плютократії", яка відбувала безліч всіляких нарад і засідань, дозволяючи рівночасно скубати себе з усіх боків і приглядаючись безчинно всіляким „бліц" - акціям тоталітарних диктаторів, аж доки її не заскочила „бліц" — війна. Є всі причини припускати, що на таке саме розрахував й московський спадкоємець Гітлера, „генераміссімус" Сталін. Блискавична демократична проти-акція на його блискавичну акцію в Кореї мусіла збити його з пантелику. В кожному разі він вже не спромігся і зі свого боку „блискавично" на це зареаґувати.

В сьогоднішньому стані речей можна твердити, що західні демократії, зі Злуч. Державами на чолі, не тільки на словах, але на ділі приготовані на „всяку евентуальність", де та в якій формі вона не наступила б. Загально вважається, що події в Кореї мають свій початок в Москві і там вони матимуть своє закінчення, яке теж залежить виключно від Москви: або вона своєчасно ще схаменеться і, переконавшись, що „не той тепер світ", припинить свої воєнні авантюри, або ці авантюри будуть припинені після третьої світової війни останнім вже міжнароднім судом за воєнні злочини, за які шиєю відповість світовий архізлочинець Сталін та його кліка.

Остання лекція демократії в дії пригодиться дуже теж багатьом европейським народам, між ними й українському. Велика бо частина цих народів з недовірям а то й кпинами ставилася до новочасних американських оборонних заходів, вважаючи, що Америка ніколи сама не спроможеться на рішучий крок в рішальних хвилинах. Лекція в справі Кореї доказує що іншого. Вона цілком певно ще більше піднесе мораль вільного світу в цю грізну добу.

Поворот до традицій Московського Царства

Відомий дорадник департаменту стейту Джордж Кеннен підчеркнув у своїй промові, яку він мав 27 травня в Колумбійському Університеті в Ню Йорку, що теперішній комуністичний режим у Росії спирається на традиції Московського Царства:

„Є (в Совєтській Росії. Ред.) порівняно мало явищ, для яких не знайшлось би прецедентів у літописах московських великих князів".

Для нас українців — ця думка не нова. Ми зустрілися з большевицькою Москвою віч-на-віч від кінця 1917 року і могли переконатися, що хоч революція зліквідувала царський режим, але нова влада — большевицька — перебрала від попереднього режиму всі його найгірші сторони, відкинувши одночасно позолоту „европеїзму", принесену на Московщину в 18-19 століттях.

Коли читати уважно спомини чужинців, які побували на Московщині в 16-18 ст., то стає ясно, що теперішній большевицький режим має свої основи в системі Московського Царства. Московська держава виросла під впливом татарської Золотої Орди, якої вассалами були довший час московські князі. Східні деспотії, теж і Московська держава, мали поширене державне господарство. Цар московський був юридично власником усієї землі і всього майна своїх підданих: тим, що піддані царя мали, вони володіли тільки з його ласки. Він мав право відібрати все це в „ґосудареву казну". Коли питалися чужинці у московських людей, чия земля, яку вони обробляли, то відповідь чули одну: „Земля Божа та Государева".

Московський цар був у своїй державі найбільшим купцем і підприємцем. В його руках була монополія торгівлі з чужими державами. Цар постачав для своїх підданих горілку, і шинки були в системі державної монополії. (Від топо назва: „Царьов кабак", а шинкар звався „целовальнік", бо мусів цілувати хрест, присягаючи, що буде чесно продавати горілку, без обмани царевої „казни"). Ще навіть у 19 віці сільська „община" на Московщині, з її періодчними переділами громадської землі „на душі", зберегла уяву, що селянин не власник землі, а тільки нею володіє умовно.

Московське Царство було ізольоване від світу і не бажало зв'язків з чужим світом. Одною з причин був релігійний фанатизм, бо московці уважали тільки свою віру і обряди за спасенні, інші всі, включно з православними - українцями, були для них „єретиками". Українців називали на Московщині „обливанцями", бо в українській церкві дітей при хрищенні не потопляють у воді, а лише обливають водою.

Комуністична Москва знищила православну церкву, але на її місце поставила больше-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ольга Мак.

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

31)

Але менше - більше представляючи собі стан ваших фінансів по рокові увязнення, можу напевне сказати, що ви не в стані зібрати такої суми, котра б вирівняла вашому майбутньому оборонцеві розмір небезпеки, котра йому загрожує, коли буде боронити вас так, як ви того хочете і як можна вас боронити після сьогоднішньої скарги на Руденка.

— Отже, товариш адвокат, яка ваша остаточна рада?

— Моя рада була би така: їхати додому і спокійно чекати. Нікуди не їздити і нікуди не писати. Як би вирок Сесії Верховного Суду СРСР пішов проти вашої користи, тоді знову найняти добрих і совісних адвокатів і здатися цілком на їхній досвід. Спритний і відважний адвокад може також багато зробити на повторному процесі...

Ще більше прогноблені ми виходимо з кабінету адвоката.

— Бачите, друзі мої, — сумно вимовив Г. — ще перед годиною я вас переконував, що ми не маємо чого тратити і — помилився!...

Після того ми всі сердечно прощаємося, обіцяємо взаємно триматися міцно і, на випадок небезпеки, — дати вістку іншим. Відтак розходимося.

Я іду до Верховного Суду УРСР у своїх справах.

Мені вдається засвідчити підпис на грошевому дорученні на ім'я жінки і дістати бажане розпорядження до начальника міліції в Б. щодо реєстрації на побут і видачі мені тимчасового пашпорту.

Також не бажаючи більше повертатися до Х., я зайшов до Відділу Вищих Шкіл, при Народньому Комісаріяті Освіти і дістав призначення на посаду до педагогічного інституту в місті Р.

Коли я приїхав до Б., начальник міліції без зволікання видав мені короткотерміновий пашпорт на один місяць і зареєстрував на право побуту. Таким способом я дістав дозвіл на існування, хоч і не довгий, та, побувши кілька днів у Б., виїхав з родиною і своїм „куцим" пошпортом на нове місце побуту.

Приступивши до виконання обов'язків, я нервово з дня-на-день чекав нової розв'язки...

Так виглядало совєтське „правосуддя" в досвіді мого чоловіка.

В очікуванні нової розв'язки.

В серпні 1939 року ми переїхали до Р.

Щоб поставити яко-тако на ноги нашу зруйновану попереднім роком господарку, ми мусіли працювати обоє, а тому я відразу вступила знову на учительську посаду.

Тодішній наш настрій не піддається описові, і його можна хіба рівняти з життям на кратері вулькану. Нерви наші були цілком розбиті всім пережитим, а постійне нервове напруження, з яким ми чекали закінчення історії, виснажувало рештки фізичних і психічних сил. Як загнані звіри, ми недовірчиво розглядались по сторонах і на кожному кроці сподівалися якогось підступу і замаху на наше життя.

До того всього нас почали переслідувати різні невдачі і нещастя.

Так, наприклад, не вспіли ми ще розглянутися на новому місці, як менша донька захворіла на шкарлятину.

Згідно з гострими приписами проти всіх інфекційних захорувань, дитину забрали до шпиталю, а в мешканні зробили радикальну дезінфекцію.

По кількох днях захворів Олександер. Цілий тиждень лікар не міг встановити діягнози, але по тижневі виявилося, що це також була шкарлятина.

Забрали і чоловіка до шпиталю, а до мешкання знову приїхала дезінфекційна команда. Знову довелося всі речі викидати надвір, бо в мешканні зливали розчином креоліни не тільки підлоги, але і стіни. Всі меблі треба було також мити і дезінфікувати.

В самий розгар того клопоту до нас несподівано приходить міліціонер.

— То вашого чоловіка забрали до шпиталю? — питає мене.

На вигляд однострою в мене спирає віддих і темніє в очах.

— Так...

— А хіба дорослий може хворіти на шкарлятину?

—Чому — ні? Бачите, що може...

— Гм!... Дивно!... І як він довго буде в шпиталі?

—Шість тижнів.

— Аж шість тижнів?! Оце так! Ну, до побачення! — і пішов.

Ми з свекрухою кидаємо роботу і йдемо до мешкання.

— Вже почалося! — кажу до неї. — Де мій плащ? Я зараз біжу попередити Олександра!...

—Чекай! Тебе ж не допустять до нього: він же на карантині!

— Правда!... Треба написати записку...

— Боже, Боже!... — плаче свекруха. — А він же такий хворий! Чи дадуть йому хоч видужати?... А ще як поденервується, то хвороба може ускладнитися!... Може б ліпше не писати, га?

— А я думаю, що ліпше написати.

— Як знаєш... Боже, Боже, що ж це за кара така?!...

Я пишу в записці до Олександра, що по нього приходили з міліції, радила бути до всього приготованим і питала, що я маю робити далі.

Передавши записку, чекаю відповіди. По кількох хвилинах виходить медична сестра і каже, що чоловік просить зайти трохи пізніше, бо він зараз не може нічого писати.

Вертаюся додому.

Свекруха задумано сидить на якійсь пачці зі шматою в руках. Побачивши мене, каже:

— Я оце сиджу і думаю над цією візитою... Звідки ми взяли, що міліціонер приходив спеціяльно по Олександра?

— Маєш! — відповідаю роздратовано. — Адже питав про нього!

— Власне, що не питав! Хіба називав його по імени?

Я остовпіла.

— Справді, здається, не називав... Але чого ж він тоді приходив?

— А от побачив речі надворі — і прийшов поцікавитись. Ти ліпше піди до нашого двірника і спитай його, що це за один? Може, двірник знає, бо мені здається, що той міліціонер виходив від нього.

Біжу до двірника.

Іван Кедрин

ФАЛЬШИВИЙ ПІДХІД

У ново-імігрантських колах Ню Йорку зродилась ідея вакаційних осель в Америці. Її підхопили Об'єднані Організації Ню Йорку, вибрали Організаційний Комітет і повели таку енергійну пропагандивну кампанію, що її дійсно давно вже у нас не було. Були статті, постійні замітки, інтерв'ю, описи, врешті велетенські часописні оголошення про заповіджене віче, знову з пропагандивними гаслами. Та найважніше: справою захопились поважні громадяни і громадянки не тільки з нової, але й давньої іміграції; Ініціяторам вдалося теж зацікавити нею одного із чільних нюйорських українських бизнесменів. Відповідно до всіх цих підготовчих заходів підшукано на віче велику залю, що могла б помістити добрих 2 тисячі душ. В годину після заповідженої пори було на залі рівно 95 душ, а під кінець віча коло 115. Члени Організаційного Комітету були такі збентежені такою несподіваною невдачею, що повиголошували похоронні промови, референти відмовились реферувати і справу повішено на гачок. **Добру справу.**

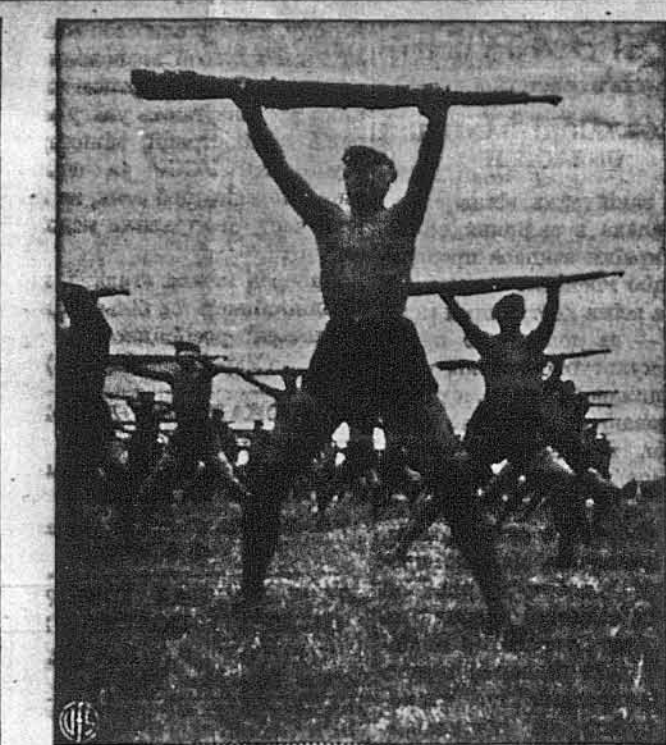
Ця подія стала предметом палких розмов у Ню Йорку і поза ним, які до зануди крутяться довколо запиту: „Чому?" Чому український загал такий байдужний навіть на дійсно гарні ідеї, не абстрактні, обраховані на далеку мету, а конкретні і життьові, — чому ті ідеї відбиваються, як м'ячик об стіну, об вуха і людей грошевитих, яким тисячу дати легше, як другому десятку, і тої широкої громади, що дійсно могла б складатися хіба по нитці, щоб пошити сорочку. Але такі слова; як байдужність, інерція, бідність, скупарство і т. д. і т. п. — не відповідають на питання: яких способів треба вживати, щоб саме дібратись до тих байдужніх, інертних і скупих, та в першу чергу до — багатих, — щоб усі вони, кожний по своїй матеріяльній змозі, але всі ведені тими самими почуваннями, підтримали добру ідею?!

Нема жадного сумніву, що в даному і подібних випадках річ виключно в організаторському — чи пак технологічному — підході. Велика шкода, що згаданий вгорі бизнесмен не виголосив заповідженого реферату про фінансову сторінку проєкту купна оселі, бо — як зачуваємо — він, знаменито зорієнтований у нюйорських відносинах та в історії різних подібних починів, мав замір дати цілий огляд аналогічних прикладів із минулого, як то всі такі почини — не вдавалися. Невідомо тільки, чи цей громадянин, фахівець у таких справах, приготовив також конструктивний висновок, себто пораду: як треба розпочинати і вести таке діло і як таке діло повинно виглядати. Ставлячись з величезним признанням для енергії, що її розвинули члени Організаційного Комітету, годі здержатись від враження, що вся ця енергія і вся метушливість були згори засуджені на невдачу, бо були — зайві. Глядачеві збоку кидалась в очі дивна непослідовність: 1) коли ініціятори поважно хотіли закупити великий об'єкт вартости поверх ста тисяч долярів ще цього року, то як вони могли наставлятись на масовість збірок, знаючи, чейже, що всі масові збірки, обраховані на дрібного жертводавця, мусять тривати роками, щоб призбірати поважніший фонд; 2) коли ж ініціятори рахували на фонди від світа бизнесменів, то такої транзакції не переводиться масовим вічем, а на цілком інших основах, будуючи чи то фондацію чи спілку, де найбільший (єдиний) голос мав би гурт фондаторів чи пак уділовців; 3) коли вдалося зацікавити справою людину, яка втішається у бизнесменському світі першорядною опінією, то чому не передано йому організації фондів і чи взагалі були спроби в цьому напрямку?!

Всі ці питання і сумніви мимохіть насувались учасникові того нещасного віча. Шукаючи відповіді, знаходили ми її в таких тезах: 1) ніяких поважніших фондів не можуть зорганізувати в ЗДА „люди збоку", тим паче не можуть цього аж ніяк зробити нові імігранти, навіть, коли б разом з ними йшли одиниці з-поміж тутешніх рядових громадян; 2) українці з бизнесменського світу дадуть гроші на якусь ціль тільки таким самим, як вони, 3) жертводавці мусять мати абсолютне 100%-ве довір'я до ініціяторів, організаторів і збірщиків, отже мусять давно їх знати і „розкусити", 4) всі американці, зокрема ж американсько-українські бизнесмени, це люди страшенне обережні і в інтересах повільні, отже всякий поспіх згори насторожує їх і викликає недовір'я, без уваги на ідею. Нова іміграція в ЗДА взагалі дуже нетерпелива. Вона не знає терену, не знає людей, підходить до них старокраєвими способами, ентузіязмується киненими гаслами, висуває ідеї і хоче миттю їх реалізувати, оперує фантастичною калькуляцією і дивується, обурюється та має жаль, що з усієї їх метушливості нічого не виходить. Бували й у „старому краю" такі ідеалісти - фантасти (бо про „калькуляторів" не говоримо), але їх уже всі знали і відповідно ставились до їх проєктів. Ось напр. один високо-заслужений громадянин-організатор Золочівського повіту на старість літ висував щораз нові проєкти на збір великих фондів. З одним таким проєктом прийшов раз до Редакції „Діла": щоб проголосити всенаціональну збірку по 1 картоплі на душу! Мовляв: коли 8 мільйонів західних українців принесе по 1 картоплі, то це дасть стільки-то „кірців", а вони стільки-то вагонів, а рахуючи вагон картопель по стільки-то грошей — разом буде велетенський фонд! Для реалізації треба було тільки дрібнички: поставити 8 мільйонів народу в чергу, щоб кожний ніс по одній картоплі, тут же збудувати магазин, де б зразу наповняли картоплю в мішки і мати під рукою купця, щоб їх зразу купив. Шановний проєктодавець дуже сердився, коли ми відмовились видрукувати йому цей проєкт і делікатно відсилали його до гумористичного журналу.

Наші теперішні проєктодавці журяться напр. тільки до моменту, щоб зібрати гроші на завдаток. Потім, мовляв, „піде легше". Ясно, потім можна дістати гіпотечну позичку, можна затягнути „морґедж". Скільки відсотків прийдеться платити за „морґедж", звідки взяти решту квоти на сплату цілої ціни купна, що грозить при незаплаті хоч би тільки одної рати „морґеджу", звідки взяти фонди на адміністрацію об'єкту, що буде, коли первісна калькуляція не вдасться на 100% — це все „дрібниці", якими ентузіясти не журяться. Але власне ця їх безтурботність відштовхує дійсно поважних і чесних бизнесменів, людей капіталу.

Ми не твердимо, що аж такими безтурботними фантастами були нюйорські організатори вакаційної оселі. Але фантастами були, — доказ: останнє віче. І було прикро і сумно дивитись на ті збори: бо ж ті, які прийшли, це були ідеалісти! Встала одна громадянка, народжена вже в Америці українка, і казала, що жахається щоб її діти грали в карти на розпеченому тротуарі вулиці та переконливо арґументувала, що Америка, це країна „биґ-бизнесів", великих інтересів, а не крамничок. Встала друга, теж тутешня народженка, і зворушливо описувала своє розчарування, бо вона спішилася на віче, щоб не стояти позаду юрби... Це ідеалісти. Без ідеалістів нема ніякого почину, без ідеї неможливий жадний тривкий успіх. Але підхід реалізувати її був рішуче кепський. Коли ініціятори думають відігріти ті самі методи осінню — знову нічого не вийде. Але як зробити, щоби вийшло — треба звернутися до тутешніх фахівців. Не фантастів.

ФОРМОЗА ПРИГАТОВЛЯЄТЬСЯ. Після большевицького нападу на Південну Корею та у зв'язку зі загальним напруженням, Формузу вважається за можливу безпосередню причину вибуху третьої світової війни на всіх фронтах, якщоб комуністи, після заяви президента Трумана, поважилися зробити напад на цей острів, до якого вони вже готові від 15-го червня. Не зважаючи на всі міжнародні запевнення, Формоза зі свого боку приготовляється теж до оборони. На фото видно вправи молодих мешканців Формози, втягнених до націоналістичної армії Чіянг Кай-шека. Добра підготовка є запорукою успіху.

Поворот до традицій Московського Царства

(Докінчення зі стор. 2-гої).

вицьку „релігію" світової революції. Щоб „твердість у вірі" серед підданих Політбюра не ослабла, Москва зробила „залізну завісу", якою відгородила свою державу від іншого світу.

Спільний для царської та комуністичної Москви **месіянізм**. Ще в 15 столітті московський чернець Філолей писав: „Два Рими (Рим італійський, другий Рим — Царгород) — впали, третій Рим (Москва) стоїть, а четвертому — не бути". В цих вловах начеркнена програма світового панування Москви.

У 18 столітті, за царя Петра, Москва вступила на шлях реформ. Ознайомившися з західно-европейською культурою, московські освічені люди відчули свою відсталість. На місце давньої гордости і зарозумілости, що виявлялася, за виразом автора „Історії Русів", в московській „мужичій образині", прийшло надмірне захоплення і падання на коліна перед Західною Европою. Проте ці настрої захопили тільки частину, дуже невелику, російської інтеліґенції. В широких масах по давньому жив старий московський месіянізм, віра в месію „білого царя", що має покорити собі „под нозі" цілий світ.

В рядах російської інтеліґенції 19 віку йшли завзяті спори між „западниками" та „слав'янофілами". Перші хотіли дальшої европеїзації Росії, другі навіть реформи царя Петра І засуджували, уважали їх за шкідливі для російського народу — „богоносця".

Прийшла революція 1917 року. Московщина скоро вернулася до деспотичного режиму. Большевицький терор зліквідував російську ліберальну інтеліґенцію, виховану на зразках демократичної Европи. З глибин московського народу вийшла на світло дня стара, переформована маса, звикла до влади кнута, до терору, до диби, чужа свободі і пошані до людської гідности, здібна терпеливо переносити тиранський режим і готова виділити із себе посіпак-драбів для деспотичного державного апарату.

„Край родной долготерпенья, край ти русскава народа" — так назвав Московщину відомий російський поет Тютчев. Це — страшна характеристика. Народ, що терпить покірно над собою тиранію і стає знаряддям своєї диктаторської влади в закордонній політиці, творить небезпеку для свободи інших націй.

Звичайно, російські ліберальні еміґранти завзято заперечують ці факти. Але мусимо пам'ятати, що долю режиму в Росії після упадку большевизму будуть рішати не еміґранти, а маса, відірвана „залізною завісою" від вільних ідей демократичної культури, маса, що звикла мати над собою „опікунів" з нагаєм у руці, маса, яку виховує большевизм у дусі московського націоналізму і погорди до інших народів. Уже перед війною большевизм почав безсоромну пропаґанду „вищости" московського народу супроти інших націй і прославляв „велику російську мову", „велику культуру" і т. д. Це були перегони з Гітлером, що робив рекляму німцям, як „вищій расі". Після другої світової війни московський шовінізм став „„державною релігією" в Совєтському Союзі.

Ось які мудрощі читаємо в московській „Літературній Газеті" з 24 травня, в статті „Великий російський народ":

„Російський народ помагав усім братським народам Совєтського Союзу творити і розвивати їх власну культуру"...

З цього виходило б, що не Москва прийняла основи цивілізації з Києва, а навпаки! Де ж тоді історична правда?

Далі:

„Народи Совєтської країни уважають російський народ за приклад для себе, постійно відчувають його уважність і опіку над розцвітом і поступом усіх соціялістичних націй. Це джерело їх братньої любови до російського народу"...

Цих „славословій" російському народові повно в совєтській пресі всіми мовами. До цього „акафисту" мусіли прилучитися і народи, що попали під „братню опіку" Москви по другій світовій війні: Румуни, поляки, чехи, словаки, мадяри, болгари, естонці, латвійці, литовці — всі ці „визволені" нації мусять відчувати на собі „братню опіку" комуністичної Москви.

Коли шукати для цієї політики совєтської Москви „прецеденсу" в царській Московщині, то відносини України і Московщини в році 1654 і в роках пізніших дають нам добру ілюстрацію.

Посли України в Москві заявили царським боярам, що цар має присягнути на вірність договору з Україною. На це заявили бояри іменем царя, що його слово і без присяги „кріпке" та що він прав і вільностей України не порушить, а навпаки, ще їх „приумножить". З того часу почалася „опіка" Москви над Україною, що довела наш народ до стану феллагів...

Л. Чуйний

В. П-ко.

Дещо про нашу внутрішню і зовнішню політику

Давно відомо, що ми, українці, любимо займатися політикою. Тільки на жаль, маємо тут одну хибу: любимо „внутрішню" політику і нелюбимо „зовнішньої". Здалось би, мусіло б бути навпакиш бо всі ми добре знаємо, що тільки у зв'язку з міжнародними подіями може бути зрушена й наша справа. Значить, світ повинен би знати про нас, а ми мали б уживати всіх заходів, щоб його належно інформувати, нав'язувати зв'язки, приятельство і т. д. Словом, про це списаню стоси паперу й бочки чорнила і говорить про це кожний український політик й неполітик.

Одначе, коли глянути на дійсність, то й виявляється: внутрішня політика їде у нас „повним ходом", а зовнішня — нічичирк! В чому ж річ, де, як то кажуть, собаку закопано? Отже, деякі соціологічні „студії" й буденні спостереження дають на це точну відповідь. „Внутрішньою" політикою легко займатись, а зовнішньою трохи не те, — тяжкувато. Бо „внутрішня" політика — що? Виліз на бочку — вилаяв направо бандерівців, наліво „розчесав" соціялістів, по середині „переїхався" по демократах і за 20 хвилин усе ясно: з тріюмфом сходиш з трибуни. Між тим, як із „зовнішньою" політикою — абсолютна морока. Поперше — треба поголитись. Далі — підстригтись. Ще далі — почистити чоботи й перевірити краву. З цим було б ще пів біди. Але кат його знає, що то за чужинець: кажуть має якісь твори, щось писав про Східну Европу, а де чоловік буде те розшукувати й читати? Подумає, подумає тай „зрезиґнує". Бо й, справді, яка приємність? Обід? Але ж ні тобі борщу, ні вареників і навіть чарки християнської не можна випити, — ковтай якийсь лід...

І так — зовнішня політика у нас в абсолютному зачоті. Просто — в небезпечному стані. Всюди горує тільки внутрішня політика, кождий живе, — аж тремтить — нею. А для зовнішньої лише гарні слова. Постійно лементуємо: ах, ми гинемо без пропаганди! Нам потрібні місячники, тижневики — на всіх чужих мовах! Але що ж зробиш — (зітхання), нема коштів! І одночасно: українські тижневики, місячники й навіть денники ростуть, як гриби. — Нащо це робите? Це ж дефіцитна річ? — Ах, не кажіть: „ми" „їм" мусимо „показати!". І таки дістане грошей! Захекається, а дістане! І в першому ж числі напише громову статтю про брак закордонної пропаганди!

На цю справу мають уже навіть звернути пильну увагу центральні комітети наших партій та політичних організацій, бо це ж таки передовсім їх діло, їх обов'язок, якого вони, на жаль, не виконують...

За те з тим більшою приємністю треба відзначити окремі випадки просякання цієї свідомости важливого значення пропаганди у певні ширші кола наших людей. Вони самотужки беруться робити те, що вважають можливим і для себе посильним. Так, тут не моможемо не згадати про прекрасний виступ Капелі Бандуристів перед сенаторами у Вашингтоні. А оце мали ми нагоду довідатись про інший виступ, — значно скромніший, але гідний похвали. Саме, філія УККА в Лос Енджелес (Українська Централя) на чолі з головою, п. Миколою Новаком, презентувала з нагоди Великодних Свят українські писанки двом місцевим американським достойникам, а саме — представникові американської військовости генерал - лейтенантові А. С. Ведемейеру і губернатору стейту Каліфорнія п. Е. Ворену.

Як видно із листування, писанки ці не були звичайні, а високохудожнього виконання, придбані спеціяльно в Мінеаполісі, в Ню Йорку й виписані з Канади.

І, справді, дарунок зробив великий ефект, як зразок українського народнього мистецтва. Ось що пише у листі до п. М. Новака (від 13 квітня ц. р.) п. генерал Ведемейер, командант шостої армії:

„Пані Ведемейер і я були мило захвачені несподіванкою, коли вчора отримали гарненькі Великодні Писанки... Дійшли непошкоджені і ми є дуже вдячні Вам. Дійсно ми ніколи не виділи таких чудових писанок й тому думаємо їх задержати як Великодній Символ та Вашої ласкавости.

З щирими побажаннями для Вас та для всіх українців, що борються за свою свободу".

Таксамо захоплений нашими писанками й губернатор Каліфорнії Е. Ворен. П. губернатор пише (21 квітня ц. р.): „Чудово окрашені Великодні Писанки, що Ви їх так дбайливо прислали якраз перед Великоднем, дуже нам сподобалися. Писанки з українськими мотивами та окрашуванням є найгарніше декоровані писанки, що ми їх взагалі бачили.

Моя дружина та діти бажають прилучитися до подиву українських пань, що малювали писанки для нас".

(Лист наводимо за відповідним дозволом).

Справді, як зазначається у Великодному Комунікаті Укр. Централі в Лос Енджелес, „всі писанки були такі гарні, що просто тяжко повірити, що це твір людських рук. В Мінеаполісі аж сім українок працювали над тими писанками: пані Проців з трьома доньками й панни: Люба Перчишин, Іванна Луців і Оля Стацт. Велика честь належиться їм від нашої громади". Комунікат також дякує громадянинові Івану Повхові, що закупив власним коштом мистецькі художні писанки в Ню Йорку.

Ось зразок скромної, але розумної і тактовної пропаганди нашої справи. Безперечно, можна здогадуватись, що ці писанки наші будуть промовляти за Україну перед десятками, а може й сотками людей — американських громадян.

До цього можемо додати, що в Лос Енджелес стараниям п. Миколи Новака нав'язано контакт також й з іншими визначними американцями та американськими організаціями, що виявляють велике зацікавлення нашою справою.

Правда, все це вимагає зусиль і засобів, але це є справді та „політика", якої ми так потребуємо.

Коли ми тут говоримо про працю нашої періферії на відтинку, так би мовити, зовнішньої політики, то мусимо сказати також і про турботу в цім напрямку нашої маленької, але такої діяльної громади в Куртіс-Бей („Точка над Океаном"). А саме — ця громада рішила також взяти участь в інформуванню американської місії про українську справу. Це вона зробила, передплативши десять примірників „Українського Квартальника" (анг. мовою) і вказавши тих осіб або установ, яким „Квартальник" має надсилатись: це — два місцеві сенатори, мейор міста Куртіс-Бей, три редакції місцевих часописів, місцева публична бібліотека та ін.

Треба прямо сказати: крок українців з Куртіс-Бей заслуговує на признання. Не можемо твердити, що всі адресати кинуться пильно читати „Укр. Квартальник", але книжка, що надходитиме протягом цілого року, безперечно щось скаже розумові й серцю адресата. І коли б так поступили й інші наші громади, то може б ми й не мусіли нарікати на фатальний стан нашої пропаганди.

То ж — хай живе українська зовнішня політика! Їй ми маємо віддати ту енергію і запал, який витрачаємо на „політику" внутрішню!...

КЕЙІ МАЄ ЗАПЕВНЕНУ БІЛЬШІСТЬ В ПАРЛЯМЕНТІ

Париж, 30. червня. — Генрі Кейй, що дістав від президента доручення створити новий уряд Франції, виступить сьогодні в парляменті, щоб одержати авторизацію цього призначення. Вже тепер, головно після піддержки збоку соціялістів, заповідається, що Кейй дістане величезну більшість, щонайменше 350 голосів, хоча до перемоги він потребує тільки 311. Тим самим, ця чергова урядова криза Франції була б розв'язана, щонайменше хвилево.

Пригоди й нагоди

ВЕЛИКІ МОЖЛИВОСТІ У ВІЙСЬКОВІЙ РОЗВІДЧІЙ СЛУЖБІ

Нюйорські радіовисильні подали інтересні міркування та інформації полковника Годжсона, рекрутаційного старшини, про великі — як кажуть — пригоди і нагоди служби у військовій розвідці. Звичайно, там не доконче мусять траплятися всі ті фантазії, про які пишеться в книжках або які бачиться у фільмах, але фактом є, що розвідочна служба, яка є важливою службою для країни і народу, належить до найбільш атракційних для молодої людини.

Полковник Годжсон говорив, власне, про запотребування молодих сил до військової розвідки (Military Inteligence Reserve Corps). Він твердив, що одною з основних складових частин мирної програми Злучених Держав є забезпечення країни перед можливим нападом. Забезпечити мир, вдержати і закріпити наші вольності та наш спосіб життя і добробут перед можливістю ворожого нападу, можна тільки такою самою сторожкістю під час миру, як її виявляється під час війни. Потреба поставлення на найбільшій висоті військової розвiдочної служби дає талановитим молодим людям величезні можливості власне тих „нагод і пригод". Добра школа, добра платня і знамените удержання — це справи, що самі собою розуміються в американській військовій службі.

Службу в американській військовій розвідці (Military Inteligence) попереджує т. зв. підготовчий курс (Organized Reserve Corps). Хто, крім англійської, володіє ще іншою мовою, може це знання відсвіжити і поширити, крім вивчення ще інших мов. Командування пошукує хлопців і чоловіків у віці від 17 до 35 років. Не вимагається попередньої військової служби. Зголошуватись можуть теж не-громадяни, які вже мають перші папери. Вислуженим признається ті ранги, що їх вони мали при закінченні військової служби.

Ще треба додати, що служба у військовій розвідці запевняє кожному розвідчикові, після досягнення 60 року життя, емеритуру, вартости 20 до 30 тисяч долярів.

Всі зацікавлені в цій службі повинні зголошуватися в будинку Melrose Bldg., 260 East 161 St., Bronx, в кімнаті ч. 510, кожного вівтірка від год. 7-мої до 9-тої ввечорі. Це близько стадіону Єнків (Yankee Stadium), куди доїздити підземною залізницею IRT Lexington-Jerome, або Independent.

ВІСТІ З УКРАЇНИ
(Нотатки з совєтської преси)

МОСКОВЛЕННЯ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ

Від закінчення війни совєтська влада в західних областях України взялася проводити акцію московлення. Вона її повела всіми доступними методами — за допомогою преси, радіо, культурно-освітніх установ, книжок і брошур, а також населюванням областей москалями, перекидання опірніших українських селищ на схід і т. д. Особливої натуги акція набрала в останні часи.

Не дивлячись на всю проблену „роботу" партійні чинники областей вдарили на сполох, що „українські націоналісти далі безкарно ведуть свою роботу на підривання приязні між російським і українським народами", що „в школах вистачає популярних книжок про велику Росію, які б розповідали про визначні історичні події в житті російськоо народу, про видатних діячів культури і науки, прославлених полководців", що „в шкільних бібліотеках мало оповідань для дітей про синів російського народу, які віддали своє життя за Україну, зо її визволення і за воз'єднання". Партійні чинники вже звертають увагу місцевій адміністрації, міністерству освіти УССР та спілці письменників, щоб вони, не гаючи часу, „направили недоліки".

Наперед можна вгадати, що західні області ще більше „наводняться" російщиною . . .

(Українська Думка)

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У ТОРОНТІ.

Торонто. — У неділю 18 червня Торонто було свідком ґрандіозної маніфестації, зорганізованої за ініціятивою Спілки Української Молоді під проводом В. М. Безхлібника. Полеву Службу Божу в парку відправили о. Ярослав Бенеш і о. Семен Їжик, який виголосив проповідь. Після панахиди оформувався похід кількатисячної громади (преса подає число учасників на 10,000), який перейшов вулицями до тавнголу (ратуші). На чолі походу хрест за хрестом два вінки, далі портрети замучених большевиками єпископів обох віровизнань. За ними представники збройних сил України, Білорусі й Литви, а потім загал. На площі перед ситі гол виголосили промови: від українців п. Фроляк, від литовців д-р Кашкелів, від Білорусинів п. Акула. По англійськи промовив п. Босий, на що відповів представник міста п. Іннес. Маніфестація закінчилася відспіванням британського національного гимну. („Робітник").

ЗАБОРОНА ВІДВІДУВАННЯ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ

Вашингтон. — Команди збройних сил поробили зарядження для захорони прибережних і континентальних військових інталацій. Тому видано заборону відвідувати воєнні кораблі і літаки. Заборону поширено на заморські установи.

УКРАЇНЦІ В АВСТРАЛІЇ.

Бюро Секретаріяту Пан-Американської Української Конференції повідомляє:

Українська громадськість в Австралії ставить перед собою поважні організаційні завдання. З постійним приростом нової іміґрації, творяться і нові організаційні осередки. Створено досі пять стейтових громад в таких містах: Мелбурн, Сідней, Аделейда, Перт і Брізбейн. Ці осередки крім культурно-освітної праці переводять на місцях перепис української іміґрації в Австралії.

Місцеві власти не дозволяли первісно закладання статутових національних організацій. Згодом, пізнавши нову іміграцію як чинник для держави позитивний, а теж під впливом інтервенцій, між ними і ПАУКонференції, влада дозволила на існування таких організацій, подібно, як це є в ЗДА.

З уваги на те, що в паперах нових іміґрантів з Европи національність є часто замінена державною приналежністю, влада дозволила на поправку чи зміну національности в особистих документах. Місцеві українські організації переводять акцію для перевірення і поправки своєї національности.

В днях 10-12 червня б. р. відбувся в Мелбурні Перший Конґрес Українців в Австралії. Конґрес відкрив як господар голова Української Громади в Мелбурн п. інж. Грушецький. Згідно з принятими статутами, Перший Конґрес покликав до життя на цілу територію Австралії „Обєднання Українців Австралії". Членами цего Обєднання стали всі стейтові громади, як також інші загально-українські, неполітичні організації в Австралії. Головою Обєднання Українців в Австралії вибрано одноголсно п. посла В. Болюха. Заступники голови: д-р К. Білинський, інж. Грушецький, п. Петрушевич. Дальші члени Управи: пані І. Пеленська, проф. Д. Нитченко, інж. Осідач.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6. червня 1950 року помер у Frenchtown, New Jersey, по короткій недузі в 57. році життя

ГРИГОРІЙ МОВЧАН,

довголітний член Тов. Запорожська Січ, від. 117 УНСоюзу.

Покійний походив з села Кастащин, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив в смутку жену Анастазію. Похорон відбувся в пятницю 9. червня з дому жалоби, звідки при участи родини і знайомих відпроваджено на місце вічного спочинку.

В. Й. П.

Н. Чудакевич, секр.

Дня 25. травня 1950 року по довшій недузі померла у 65. році життя

ВАРВАРА ГЛИВА

членкиця Тов. Укр. Січ, від. 59 УНСоюзу в Бриджпорт, Конн.

Покійна родилась 16. травня 1885 року в селі Носів, повіт Підгайці, Зах. Україна. Покійна була доброї і тихої вдачі, все, як могла піддержувала і помагала свому товариству і своїй церкві.

Полишила в смутку мужа Теодора і доньку Олену і зятя Пилипа і дві внучки.

Похорон відбувся в неділю, 28. травня 1950 року з похоронного заведення до укр. правос. церкви, при здвизі членів товариства і знайомих, а відтак відпроваджено на місце вічного спочинку св. І. Хрестителя в Стемфорд, Конн.

В. Й П.

М. Галькевич, секр.

ТАРЗАН, ч. 2377. Тарзан послуговується трюком.

Коли Тарзанове око завважало блиск крісів обох останніх Манзенових ловців, він вхопив Джену й вскочив з нею у корчі.

Ловці сумно обступили місце Тарзана в переконанні, що він убив Манзена.

„Лежи тихо" — остерігав Тарзан жінку, відповзши від неї на якусь віддаль...

...одначе несподівано підняв голову понад корчі.